

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

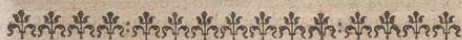
Lvgdvni, 1654

Cap. I. Relatis aliorum de libertate actuum voluntatis opinionibus verior
proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

autem opponitur, reuelationem aliquam habere posse pro obiecto, quod nullus existat amor creatus, nullius momenti est: si enim ex terminis ipsis repugnat cognitio boni, nullius amoris elicitiua; tam repugnabit, dari reuelationem aliquam affirmantem nullum amorem creatum existere nullâ factâ exceptione; ac repugnat dari reuelationem, quæ affirmet nullam creaturam existere nullâ factâ exceptione. Quam solum poterit reuelatio aliqua (vt demus veritatem essentialem ei esse) affirmare, nullum amorem creatum dari excepto eo, quem ipsa excitare potest: sicut etiam nonnisi cum simili exceptione reuelari potest, nullam creaturam existere. Hinc autem non efficitur Deum non posse reuelare, quidquid dari contingit: potest enim Deus alia reuelatione comprehendere amorem, quem prior excepit. Porro ex terminis repugnare cognitionem boni, quæ nullum amorem accendere possit, non solum ex nostra sententia de connexionione intellectus, & voluntatis superius probata sequitur, sed etiam iisdem rationibus probatur: implicat enim contradictionem assensus præmissarum vt talium, quem conclusio sequi non possit, aut intentio, quam electio sequi non possit; aut etiam desiderium, cuius extra gaudium occupare nequeat: ergo repugnabit similiter, &c.

7 Respondeo secundò, implicare cognitionem representatiuum boni, eiusque amorem esse impossibilem handquaquam percipientem, quin eiusmodi cognitio amorem circa suum obiectum excitare possit: huius autem oppositum non colligitur ex ea reuelatione, quamuis eam possibilem admittamus, vt pote quæ non cognoscit bonum, sed ab eo præscindit; aut si illud cognoscit, eius tamen amorem esse impossibilem formaliter, aut æquiualeuter, in actu exercito, aut signato percipit. Hinc ergo fit, repugnare etiam substantiam cognoscitiuam boni, & eius amorem esse impossibilem nullatenus attingentem, quæ tamen volitiua non sit. Hoc tamen solum à nobis hætenus intentum est, & nostris argumentis ab auctoritate, & ratione petitis confirmatum est, si rectè expendantur. Quod enim non repugnet substantia quasi speculatiue intelligens, & non boni sibi conuenientis, sed veri duntaxat perceptiua, quin voluntatem vllam habeat, handquaquam nostræ sententiæ, aut nostris etiam probationibus aduersatur: sic enim lux absque calore, & substantia lucida, & non calida possibilis est, esto in mundo hoc sublunari, ac fortassis etiam crelesti quidquid lucet, hoc ipso caleat: sicuti substantia omnis à Deo creata, quæ cognoscit, hoc ipso per amorem ardet.

TRACTATUS IX.

De libertate actuum voluntatis.

CAPVT I.

Relatis aliorum de libertate actuum voluntatis opinionibus verior proponitur.

2 **D**IVISSIONEM libertatis in eam, quæ dicitur in actu primo, & potentia propria est; eamque, quæ dicitur in actu secundo, & operationis propria est: item diuisionem eius in libertatem spontaneam, & libertatem indifferentiam: rursus illius diuisionem

in libertatem contrarietatis, & contradictionis, siue quoad speciem, & exercitium; aliaque similia tot retro locis attingimus, vt sine temporis dispendio iterum operacis impendi non possit. Quod ergo attinet ad libertatem indifferentiam in actu secundo, potissime inter Auctores controuersam; prima opinio est, eam nec actui libero, nec etiam actioni esse denominationem omnino, & adæquatè essentialem, sed potius partim intrinsecam, partim extrinsecam, atque in entitate actionis, & indifferentia potentia formaliter sitam. Ita Durandus in 2. distinctione 38. quæst. 1. Scotus in 2. distinct. 4. quæst. 1. Molina in concordia quæst. 23. art. 4. & disp. 1. memb. 7. Vasquez tom. 1. in 1. 2. disp. 34. num. 15. & disp. 55. num. 3. Salas tom. 1. in 2. tract. 3. disp. 1. sect. 6. numero 62. Quiedo controuers. 12. de anim. punct. 8. §. 1. Ariaga disp. 8. sect. 4. Eandem sententiam problematice tucur P. Suarez 1. 2. tract. 2. disp. 1. sectione 3. num. 22. circa medium.

2 Secunda opinio est libertatem in actu secundo esse omnino essentialem non solum actioni, sed etiam ipsi actui. Ita Hurtadus disputatione 15. de anima, sectione 6. subsectione 2. vbi pro se refert Conradum, Capreolum, Ferraram, ac B. Thomam. Quibus annumerari etiam potest Richardus in 2. articulo 2. quæstione 1. cum enim hi Doctores doceant, actum voluntatis esse essentialiter bonum, aut malum in genere moris: bonitas autem ac malitia moralis seu meritoria, ac demeritoria libertatem includat, hæc actui essentialiter supponunt. Tertia opinio est, libertatem actioni, non tamen actui esse essentialem. Ita non pauci recentiores, quibus haud dubie fauet P. Suarez tom. 1. de gratia prolegom. 1. cap. 5. n. 20. & 1. 2. tract. 2. disp. 1. citata numero 21. & 22. Quarta sententia quorundam recentiorum Thomistarum est, libertatem (de qua agimus) esse intrinsecam actui libero, non tamen essentialiter: videlicet consistere in quodam modo distincto realiter ab actu, eumque subsequente, & in eo suapte natura recepto. Hæ Auctorum de libertate indifferentiam in actu secundo sententia.

3 Ipse autem in tot sententiarum varietate aliter sentio, reiectisque aut ex toto, aut ex parte aliorum placitis in nouam, singularemque opinionem sine vllò quidem nouitatis, aut singularitatis studio cogor. Quam quinque assertionibus exhibeo: si tamen prius distinguam inter actus liberi, v.g. amoris productionem, eiusque conseruationem. Porro productionem amoris, alteriusve actus appello actionem terminatam ad ipsam amoris entitatem: conseruationem vero, actionem terminatam ad durationem actus, aut ipsius actionis: quamuis his nominibus paulò aliter alibi vsum me fuisse meminerim. Hoc supposito, in primis cenfeo, & assero, actioni productiue amoris liberi libertatem esse omnino essentialem, & intrinsecam, ac nequaquam extrinsecam. Secundo cenfeo, actioni conseruatiue amoris liberi libertatem esse extrinsecam, posse tamen ei in alia rerum serie intrinsecam esse, atque essentialem.

4 Tertio cenfeo, ipsi actui, seu qualitati amoris liberi libertatem non esse essentialem, sed accidentariam, & quodammodo extrinsecam: haud tamen repugnare, vt detur in alio rerum ordine actus amoris essentialiter, & intrinsecè liber, siue indifferens ad vtrumlibet. Quarto cenfeo, libertatem nec in hac rerum serie esse, nec in alia vlla posse esse modum, aut relationem intrinsecam subsequente ad entitatem actus, aut actionis. Quinto denique cenfeo, casu, quo in alio rerum, aut prouidentia ordine libertas foret, actioni conseruatiue essentialis, tum fore;

fore, ut in ea esset duplex libertas: altera intrinseca, atque essentialis: altera extrinseca, & per denominationem, ab indifferentia proxima voluntatis in actu secundo: neque non etiam de facto in actione productiva amoris essentialiter libera præter hanc essentialem libertatem, aliam reperiri accidentariam, & extrinsecam. En totam sententiam nostram in quinque diuisam partes: quas capitibus sequentibus ex ordine probabo, atque ab argumentis contrariis vindicabo.

CAPUT II.

Prima pars nostra, ac verioris sententia probatur.

HVnc in modum. Potest dari indifferentia voluntatis secundum se, & actio productiva amoris secundum se, quin actio ista sit libera: libertas ergo actionis in his duobus non consistat, atque adeo actioni est essentialis: quod enim actio non sit libera per denominationem à suo termino, aut modo libertatis eam consequente suadebitur infra. Antecedens probatur: quia si in instanti A. voluntas sit proximè indifferens, minimè tamen amet; in instanti vero B. sequenti necessiteretur ad amandum, & vi huius necessitatis amorem producat: productio quidem amoris libera non erit, sed potius necessaria; & tamen dabitur ipsa productio, necnon etiam indifferentia proxima voluntatis. Respondebis, libertatem eius actionis consistere in indifferentia proxima voluntatis, & ipsa actione, non utrumque sumptis, sed ut coexistentibus: sicut de fundamento, & termino eorumque prædicationali similitudine dici consuevit. Contra tamen; quia actio illa coexistit indifferentiæ proximæ voluntatis per duplicem modum durationis, alterum intrinsecum actioni, eaque natura posteriorem: alterum vero indifferentiæ proprium: utrumque verò ad idem tempus relatum: at actio illa non est libera formaliter per modum durationis se natura posteriorem; ergo non est libera per coexistentiam cum indifferentiæ proxima voluntatis. Minor suadetur. Primo, quia si voluntas absolueretur diuinitus ab omni tempore, liberè tamen operari posset: at eius operatio non esset libera per modum durationis, quia indifferentia in actu primo coexisteret. Secundo, quia ex opposito sequeretur, supernaturaliter fieri posse, ut actio aliqua voluntatis nec libera, nec necessaria esset: sit enim voluntas indifferens ad amandum, vel non amandum, entitatemque amoris producat, eius vero durationem non producat; Deo ad prius, non vero ad posterius concursum suum exhibente: profectò actio amandi non erit necessaria, quia voluntas non est in actu primo determinata, nec etiam erit libera; quia indifferentiæ voluntatis per modum durationis non coexistit.

Rursus tertio: ut productio amoris denominetur libera per durationem, & coexistentiam cum indifferentia voluntatis, ipsa duratio, eiusque productio voluntati libera esse debet; si enim omnino necessaria, & inuitabilis esset, etiam productio amoris ei uecessaria, & inuitabilis foret, ob connexionem essentialem, quam habet duratio eius actionis cum ipsa actione: aut ergo productio durationis est libera denominatione tantum à libertate actionis, per quam producitur amor; atque ita actio productiva amoris habebit totam suam libertatem, antequam producatur duratio; & consequenter non à duratione, sicut quia actio aliqua externa nonnisi denominatione libera est ab actu interiori voluntatis, hic ante illam omnem

suam libertatem habet: aut potius actio productiva durationis est per seipsam immediatè, & essentialiter libera: & ita potiori iure actio productiva ipsius amoris longè perfectior per seipsam essentialiter libera erit, nec à duratione subsequente libertatem suam emendicabit. Vtremque quartò actionem esse liberam formaliter, est eam proximè posse non esse: at nulla actio denominatur potens non esse per modum aliquem subsequentem: ergo nec libera. Minor constat: quia modus subsequens rem, eam necessario supponit, eiusque existentiam essentialiter, & inuitabiliter postulat: ergo non esse rei essentialiter impedit: ergo non potest ei tribuere posse non esse, sed potius non posse non esse. Quia ratione potentia in actu primo proximo necessaria, quia connectitur essentialiter cum existentia effectus; non potest tribuere ei posse non esse, sed potius non posse non esse. Confirmatur: quia duratio subsequens actionem, aut tribuit illi posse non esse potentia consequenti; & hoc falsum est, cum potius tribuat ei non posse non esse impotentia consequenti; haud aliter ac vi scientiæ visionis actio non potest non existere impotentia consequenti, videlicet ob connexionem essentialem quamuis consequentem visionis cum actione: aut duratio illa subsequens tribuit actioni posse non esse potentia antecedenti: & hoc nonnisi ineptissimè dici potest: cum enim duratio non antecedit, sed potius consequatur actionem, quomodo eam in potentia antecedenti ad non esse intrinsecè constituere potest?

Præterea quinto: actio libera est, quæ positis omnibus prærequisitis ad operandum, potest poni, vel non poni: actio vero necessaria est, quæ positis, &c. ergo implicat aliquid distinctum ab actione ei tribuere libertatem, aut potestiam antecedentem ad non esse, vel necessitatem, aut impotentiam antecedentem ad non esse, nisi eam antecedit, ad eamve prærequiratur. Hoc sanè manifestum est, tum ex definitione libertatis, tum etiam exemplo scientiæ visionis; quæ quia non antecedit actionem, nec potentiam, nec impotentiam antecedentem ad esse, vel non esse ei tribuit: cum ergo duratio sit realiter distincta à productione amoris, quam tempori commensam facit, aliunde vero eam non antecedit, ad eamve prærequisita non sit: quæ fieri potest, ut ei liberam esse, aut posse non esse potentia antecedenti conferat? Tandem omne, quod actionem liberam constituit, vel se habet ex parte actus primi indifferentis, vel ex parte actus secundi; aut, quod perinde est, vel est id, quod liberum denominatur, vel intrinsecè constituit potentiam proximam indifferentem, per quam aliquid liberum denominatur. Vnde communiter, & merito repelluntur Thomistæ, qui prædeterminationem physicā nec ad actum primum liberum, nec ad actum secundum attingere, sed inter utrumque mediam esse comminiscuntur: ergo si duratio actionis eam liberam reddit, vel est ipse actus secundus liber: & hoc est falsum, quia actus secundus libertatis ad amandum, vel non amandum est solum actio amandi; duratio vero, aut actio eius productiva tantum esse potest actus secundus libertatis ad conseruandum, vel non conseruandum amorem: aut potius duratio pertinet ad actum primū liberum, & in ipsa potentia proxima indifferenti intrinsecè clauditur: & hoc etiam sustineri nequit: tum quia aliàs duratio esset prior, & posterior natura, quam amor, aut eius productio, ut intuenti constabit: tum etiam quia aliàs libertatem amoris omnino euerteret, nimirum ob connexionem antecedentem cum illo.

Respondebis secundo, libertatem actionis consistere in ipsa actione, & indifferentia voluntatis, & non in